

KÖZÖSSÉGI MŰVELŐDÉS

A MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET FOLYÓIRATA

2004. JANUÁR

9/1

TARTALOM

A MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET MŰHELYÉBŐL

Beke Pál: Évértékelő-évnemű 1

HOZZÁSZÓLÁS

Gergye Rezső: Kistérség (kistáj, járás, város és vidéke) 3

Válasz helyett (Beke Pál) 4

KITEKINTÉS

Dr. Pethő László: Kistérségi periodikumok szövetsége 5

A SZAKMA ÜNNEPE – A Magyar Kultúra Napja

Kiss László: A Magyar Kultúra Napja 6

Borbás György: Ferenczy Béni: Petőfi 7

„A Magyar Kultúra Emlékkönyve” – Felhívás a Magyar Kultúra Napján 2004. (Tóth Erzsébet) 8

KÖNYVISMERTETÉS

Pordány Sarolta: Internetkutatás a hazai kisebbségekről. Demeter Zayzon Mária: Kisebbségek a világhálón 9

SZAKMAI BESZÁMOLÓK

Komjáti Gabriella – Tóth Erzsébet: „A Művelődés hete – a tanulás ünnepe” a Budai Vigadóban 2003. szept. 26-27. 11

A Művészeti Osztály 2003-as feladatairól (Összeállította: Tóth Zsuzsanna) 12

Tömörny Márta: A XI. Szárnyas Sárkány Hete, mely új dimenziókat nyitott 18

Beszámoló a 10. Országos Diák és Ifjúsági Film és Videó Szemle eseményeiről (Merza Gábor) 21

Amator Artium XVIII. Országos Képző- és Iparművészeti Tárlat katalógusa (Fekete Márta) 22

Szervezetfejlesztési szeminárium (Kereszti Ferenc) 23

Egyed Albert: A Nemzetiségek Osztálya 2003. évi tevékenysége és törekvései az új esztendőben 24

Romhányi András: A Magyar Művelődési Intézet Határon Túli Magyarok Osztályának munkája 25

Péterfi Ferenc: Új közösségfejlesztési munkamódok, módszerek és technikák kifejlesztése 27

Szerelmes földrajz. Szabó Zoltán ihlette feltárás és fejlesztés (Mátyus Aliz) 8

A Magyar Művelődési Intézet falukutató tábora Kocs, 2003. augusztus (Földiák András) 29

Hargitai Mária: Szakkönyvtár és Információs Központ 2003. 32

H. Kovács Éva: Tájékoztató az Oktatási és Szakképzési Osztály tevékenységéről 35

Szín – Közösségi művelődés Tartalomjegyzék és névmutató 6-9. évfolyam, 2001-2003. 38

SZERZŐINK 10

CD melléklet: Mozcóképek a Magyar Művelődési Intézet 2003-as életéből

SZÍN – KÖZÖSSÉGI MŰVELŐDÉS

9/1 – 2004. január

SZÍN – KÖZÖSSÉGI MŰVELŐDÉS. A Magyar Művelődési Intézet folyóirata. Megjelenik kéthavonta.

Szerkesztőbizottság: Elnöke: Beke Pál. Tagjai: Barsi Hajna, Egyed Albert,

Komjáti Gabriella, Péterfi Ferenc, Szöllősi Eszter, Tóth Erzsébet, Tóth Zsuzsanna.

Főszerkesztő: MÁTYUS ALIZ.

Kiadja a Magyar Művelődési Intézet. Felelős kiadó: BEKE PÁL.

A szerkesztőség címe: 1011 Budapest, Corvin tér 8. Szerkesztőségi titkár: Szeder Erika.

Postacím: 1251 Budapest, Pf. 101. Tel: 201-5053. Fax: 201-5764.

E-mail: kalmazj@mmi.hu, szedere@mmi.hu, matyus@enternet.hu

A lapot Szűts Eszter festőművész tervezte.

E számunkat Ferenczy Béni Petőfi szobrának fotóival illusztráltuk.

Készült a Somogy-Print Bt. nyomdaüzemében. 1165 Budapest, Hangulat u. 4.

ISSN 1416-6925

BEKE PÁL

Évértékelő-évnnyitó

megbeszélést szervezünk (a jelen idő használatát e lapszám éppen ebből az alkalomból való megjelenése indokolja) jelenleg még használatos, a Budai Vigadóban lévő székházunkban a Magyar Kultúra Napját megelőzően, január 21-én. Úgy gondoljuk, hogy valamennyiünknek (tehát a közművelődési/közösségi művelődési szakmában akár a terepen, akár annak helyi, megyei vagy országos hivatalaiban, akár nálunk, mint szakmai-módszertani központban dolgozó kollégáknak) előnyére, hasznára válik, ha összefoglaljuk az Intézet 2003-as évének legfontosabb eseményeit és szakmai történéseit, valamint ha néhány témában közösen tervezzük a 2004-es esztendő.

Az alábbiakban – a Szakmai beszámolókról rovatban – néhány osztályunk/kollégánk előző évi munkájának egy-egy részletét teszszük közzé. Ne hivatalos és össz-intézeti beszámolóként olvassák tehát ezeket, hanem úgy, hogy sokunk közül itt mi néhányan ezeket tartjuk érdemesnek az ekként való közhírré-tételre, egyidejűleg figyelemre, megőrzésre. Évértékelő-évnnyitó rendezvényünk plenáris üléséről egyébként internetes helyszíni közvetítést adunk, s ez a technika alkalmas arra, hogy ne csak egyidejűleg kísérik figyelemmel a személyesen vendégül nem látott kollégáink (vagy bárki más érdeklődő) az elhangzottakat, hanem azt honlapunkon hosszú ideig megőrizve vissza is kereshessék. Egyidejűleg elkészült a 2003. évről készített és fenntartónknak eljuttatott hivatalos beszámoló és a 2004. évi munkatervünk, ami ugyancsak fellelhető honlapunkon. Az itt most közzétett írások tehát mindezekkel együtt képeznek évértékelést illetőleg ideai szándékaink összegzését.

Harmadik éve, hogy hivatalos beszámolókat és munkatervünket „igazgatói bevezetővel” látjuk el, alkalmat adva ezzel e sorok írójának, hogy a szükségszerű részletezést megelőzően az elteit vagy az eljövendő évről saját summázatát rögzíthesse. Nem magamutogatásból (helyesebben: magam-mutogatásból) döntöttünk így, hanem az egyszemélyi felelős vezetői állapot tudatos, és korántsem kényszerű felvállalásából. Kollégáim néhány szövegét megelőzően tehát ebből idézek annál is inkább, mert azt alkalmasnak találom egy összegzett évértékelés illusztrálására.

Egy (bár egész) napos együttlétünk második felében néhány szekcióban a 2004-es feladatokkal is foglalkozunk; ezekről majd összefoglaló készül egy további lapszamba, illetőleg bizonyosan sor kerül majd cikk, beszámoló, interjú stb. formában a későbbiekben, avagy mindezek híján majd a jövő esztendő elején kerülnek teretkre egy hasonló évértékelés során. Reméljük, hogy az azok megbeszélésére fordítandó néhány óra további szakmai megbeszélések és együttműködések elindítója lesz; az egész rendezvény éppen ebben nyeri el majd értelmét.

A 2003-as év kiegyensúlyozott, megnyugtató anyagi körülmények között, a korábbi esztendőhöz képest változatlan szervezeti struktúrában és gyakorlatilag a korábbiakhoz azonos személyi körülmények között telt. Ezt azért tartom fontosnak hangsúlyozni, mert (az anyagiak esetében) hosszú évek óta ez volt az első olyan esztendő, amely gazdaságilag kiegyensúlyozott körülményeket teremtett, egyidejűleg (szervezeti szempontból) immár ez volt a második, amelynek során 2001 őszi elkészülte ellenére mégsem változott meg az Intézet alapító okirata, és (a személyi körülmények szempontjából) ez volt az első esztendő, amikor az in-

tézeti vezetés annak ellenére maradt a helyén, hogy távozásának körülményei előzőleg tisztázottak voltak. Tagadhatatlan, hogy ezek mindegyike valamiképp befolyásolta az Intézet belüli kedélyeket; ám hogy ez az összintézeti teljesítményben mennyire volt érzékelhető, illetőleg mennyire látszott is, az (belülről nézvést) pontosan nem tudható.

A 2002 novemberében kezdett minisztériumi felügyeleti vizsgálat 2003 február folyamán lezárult, majd 2003 október elején a NKÖM közigazgatási államtitkára által szervezett egyeztető megbeszéléssel véget ért. 2004 februárjában kell az azóta jobbra (még 2003 nyara folyamán) megvalósított cselekedeteinkről, hibáink és hiányosságaink kijavításáról beszámolnunk. Közigazgatási államtitkárunk a már említett megbeszélés során rögzítette, hogy a felügyeleti vizsgálatot szükségképpen követő úgynevezett utóvizsgálatot az átszervezett és áthelyezett új Intézet helyzetlemzésével fogja egy időben megszervezteni és végrehajtani; ebből (is) tudható, hogy jelentős változások előtt állunk. Mindez bár bizonyára zavarta, de (mint beszámolóinkból érzékelhető) nem tette lehetetlenné szakmai működésünket.

2003-ban elkészültek mindazok a szabályzatok, illetőleg elkészítettük mindazon szabályzataink megújítását (beleértve a Kollektív Szerződést is), amelyek esetleg elavultak és megújítandók voltak. A feladat látszólag a felügyeleti vizsgálat által feltárt hiányosságok eredményeképp oldódott meg, valójában azonban annak köszönhető, hogy a 2002 őszén a február-szeptember között hiányzó, s pusztán elemi funkcióiban helyettesített gazdasági igazgatói álláshelyet be tudtuk tölteni, és a munkába állt új gazdasági igazgató az osztályán és az Intézet ügyeiben való tájékozódását követően megoldotta mindezeket. Megújítottuk a '60-as évekből származó irodaberendezéseink egy részét, és igyekeztünk pótolni azt a hiányt, ami az irodatechnika szempontjából egy évtizede állandósult. Még így sincs minden kollégának személyes használatú számítógépe, és hiányosak, de legalább már fizikailag elérhetőek (mert azonos emeleten fellelhetőek) a szükséges perifériák, a táv- és fénymásoló. Átépítettük a Balatonalmádi Továbbképző Ház teraszát és szennyvízelvezetését, elkészítettük az évek óta romos Tokaji Alkotóház fel- és megújításának tervét (egyidejűleg hasznosítási tervünkhöz elnyertük az Önkormányzat együttműködési, esetleges közös pályázatban való részvételének ígéretét).

2003-ban elkészült a Szervezeti és Működési Szabályzat új, majd többször javított szövege is. Ez a dokumentum változatlanul tartalmazza a Népi Iparművészeti Titkárságot, ami természetesen, hiszen annak fogalmazásakor az struktúránk része volt. 2003 végére azonban elkészült az a Kormány- és miniszteri rendelet tervezet, ami ezt a feladatkört a Hagyományok Házához telepítené. Az átszervezésre-áthelyezésre vonatkozó konkrét hír hallatán a Hagyományok Háza igazgatójával és a két intézmény gazdasági igazgatójával a tél elején közösen megkezdtek az átadás-átvétel előkészítését; kidolgoztuk és rögzítettük az ezzel kapcsolatos, közösen képviselendő alapelveinket.

A 2003-as év tervezése során azokat a feladatokat, amelyekre nem volt költségvetési vagy ún. szaktörvényi fedeze-

tünk, nem építettük be munkatervünkbe. A megnyílt pályázati lehetőségekkel élve azonban a tervezettekhez képest többet teljesíthettünk. Ez úton is köszönjük az illetékeseknek, hogy a korábbi, a 2002-es állapotokhoz képest 2003 folyamán immár pályázhattunk a Nemzeti Kulturális Alapprogramhoz; nyertes pályázataink zömét, végül tehát megemelt teljesítményünk fedezetének többségét tőlük nyertük.

Osztályaink közül 2003 folyamán az addig lehetetlen állapotban lévő *Kutatásira* tettük a hangsúlyt; a személyi fejlesztésen és anyagi ellátottságuk javításán túl az osztály új elhelyezését is megoldottuk. Nem járt eredménnyel azonban az *Önkormányzati és Szervezetfejlesztési osztály* korábban még okkal remélt megújítása; a korábban alkalmazott koncepciózus vezető 2003 elején másutt vállalt munkát. Helyettesítését egy idő után megbízott osztályvezetővel oldottuk meg, ám az ő helyzete sem megnyugtató: egyik kollegája tartós szabadságot kért, másik kollegáját az Igazgatóság által vezérelt projektekben is foglalkoztattuk, és rajta kívül nincs több szakembere. Bizonyos, hogy az osztály helyzetét 2004 folyamán személyi bővítésekkel és további személyi-térbeli átrendezésekkel meg kell oldjuk.

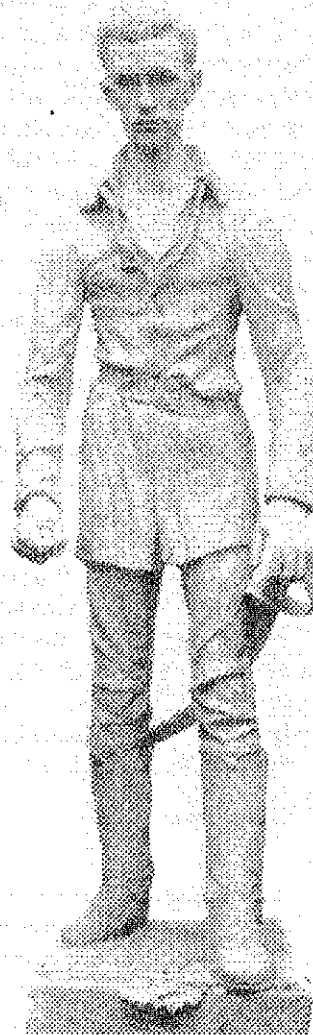
Az év nagy részén még egyetlenként alkalmazott nemzetközi kollegánk tartós németországi foglalkoztatása miatt fizetés nélküli szabadságot kért. Helyette szeptembertől két nemzetközi referens (*francia-olasz-német és angol nyelvterületet lefedő*) alkalmazására került sor, akikkel jelentős szakmai fejlesztőmunka előtt állunk. Új kollektív szerződésünkben alkalmazásukkal egy időben szabályoztuk, gyakorlatilag bővítettük a nyelvpótlékfizetés lehetőségét, egyidejűleg felmértük az idegen nyelvet ismerő-használó intézeti munkatársak teljes körét. Mindennek köszönhető, hogy honlapunk az év utolsó heteiben több idegen nyelvi oldallal bővült; várható és remélhető, hogy ezek folyamatos gondozása révén külföldi szakmai, esetleg intézményi kapcsolataink is gazdagodnak. A Koordinációs Titkárságon alkalmazott két nemzetközi referens (és az általuk összefogott, nyelvpótlékot nem beosztásuk végett kapó) kollegáinkból alakított alkalmi munkacsoport új jelenség az intézeti struktúrában.

A nyár végén megbeszélést kezdeményeztem az Intézet jogelődjében alkalmazott több jeles kollegával (és az akkor már itt dolgozó, még mindig nálunk dolgozókkal) arról, hogy *miképpen lehetne összefoglalnunk, egyidejűleg fel- és megújítanunk azt a számtalan szakmai eredményt, amire az akkori Népművelési Intézet keretében közösen jutottunk, s amit szakmánkban immár régóta a feledés homálya fed.* Arról beszéltünk tehát, hogy előadásokkal, kiadványokkal föl kéne elevenítsük azt a számtalan szakmai eredményt, következtetést, kísérletet és gyakorlatot, ami a közművelődés/közösségi művelődés szakmai megújulásához manapság nélkülözhetetlen, ám a tökéletes amnézia miatt abban nincs nyoma, abban nem hat, azt nem ismerik. A szándékból egy 2003 decemberében megvalósítandó két napos szakmai tanácskozás és találkozó tervét készítettük el, de október közepén azt (az Intézet átalakításának és elköltöztetésének közeli szándéka miatt) leállítottam. Szerettem volna elkerülni ugyanis annak még a látszatát is, hogy mindegyre esetleg személyes érdekeink miatt, jelenlegi pozícióink védelmében van/lenne szükség.

2003 nyarán egy (közreműködéssel készült és bírált) pályázat során kiderült, hogy *több tucatnyi, nem egy esetben évek óta működő, helyi közművelődési intézményt fenntartó és*

működteő egyesület van és működik az országban. Ilyenek és hasonlók megalakítását már évtizedekkel korábban szorgalmaztuk a jogelőd Népművelési Intézet keretében. Ezen szervezetek, a művelődési otthon-egyesületek képviselőit összefogtuk, és számukra egy brüsszeli pályázati nyeresémből külföldi tapasztalatszerzést, majd több szakmai összejövetelt szerveztünk. Ebbéli (és megjegyzem: sok egyéb) cselekedetünkről beszámoltunk a Szín hasábjain is.* Mindezt csak azért jegyzem itt meg, hogy érzékeltessem: esetükben tipikusan *olyan feladatvállalásról volt szó, ami az azonnali reagálást kényszerítette ránk* annak ellenére, hogy korábban nem ezt, vagy nem így, avagy nem ekként terveztük. A szakmai kényszerből történt, előre nem tervezett (mert nem látható), ám megvalósított feladatra más esetekben is van példa.

*Ezért is láttuk célszerűnek, ha épp ebben a lapszámunkban – s nem mellékletként, mint korábban – mintegy munkánk három évének bemutatására közé tesszük a Szín – Közösségi művelődés 6-9. évfolyamának (2001-2003) Tartalomjegyzék és névmutatóját.

318. Fereneczy Béni:
Pécs, 1948